

Ninka Reittu

Äigee já Sááná meecist

Vandârdemetiket-
mainâseh

Piräsministeriö lii uásálistám kirje ruttádmân.

Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiö lii miedettâm kirje čälimân já kuvij sárgumân pargoišeruudâ.

Tekstâ já koveh: Ninka Reittu
Tuáijim: Petteri Mäntysaari / KMG Turku
Anaráškielâlâš jurgâlus: Petter Morottaja
Inarinsaameksi kääntänyt: Petter Morottaja
Teddilem: Printworks, Turku

Meccihaldättäs, Vantaa, 2023.

ISBN 978-952-377-088-1 (printtejum)
ISBN 978-952-377-087-4 (pdf)

Vandârdemetiket- mainâseh

Penne Puljáruv šoddâmpeivi.....	4
Ijjâ meecist.....	10
Kunnijât luádu	16
Lyenistááluh	24
Merkkejum kiäinu lii torvolumos	32

Penne Puljáruv šoddâmpeivi

Taa láá Äigee, Sááná já Vuolli-äijih sehe Penne Puljárâh. Sij láá taan mainâs váldupersovneh. Mun mainâstâm tääl tijjân Penne Puljáruv šoddâmpeevist, mon sij halijdii viettiđ meecist, kaskoo luándu. Juhlesaijeen sij väljejii aldaa aalmuglâšmeeci, kost lâi uáli mučis tulâstállâmsaje, mii lâi aabâs tego vuávájum juuhlij várás.

Tondiet ko Penne Puljárâh lâi tuotâ ijjâskunġkkâ, te juhleh tuállojii eskin ko viäiguškuođij. Lâi algâkeesi, já iho lâi vala muádi tiijme verd vuovâs čuovjis veigi. Puohah finnejii uáivásis fiijnâ kállulaampuid. Penne Puljárâh finnij čiäpáttis pirrâ meid čuovlâábži, mii lienjidij muččádávť tego juovlâčuovah, já láábžán kiddejui uđđâ päddi, mast lijjii širottâsah. Sij pakkajii reepui tievâ evisijđ, moh lijjii taan tove iänáážin šoddâmpeiviheerskuh.

Vuolli-äijih lâi uáli moovtâ jotteeđ aalmuglâšmeecist. Sust lâi fáarust škovlâääigi rahtum šaddokirje, mii lâi puáris mahte alme. Tiäđust-uv tot lâi puáris, tondiet ko Vuolli-äijih-uv lâi masa čyeti-ihášâš. Mut ahe ij suu tiäddám, pic sun láávhui pälgái mielđ tego nuorâ kaandâš. Šaddokirje sun kuodij tovláá uálgilaavhâst, moos tot eidu tal te čaavái.

Sij vuolgii máátkán ehidist oovce suulâin. Vyesimáánust mecci lâi tien
tijmeääigi čuovjâd já muččâd já tievâ eehidluudij visârdâsâin.

Päälgis lâi uđâsmittum tagarin, et ton mielđ čaavâi
pyereest jotteeđ, veikkâ paldâluvâi. Mut pááihui pálgá peht
juttii pardalâsah, já toi mielđ ferttij vâzziđ miäldâluvâi. Äigee
vaazij vuossâmužžân já laidij Penne Puljâruv, kii ovttuu
njunniistâlâi piegâ vuástá já suuvnij ellei hajâluodâid. Vuoi
vuoi, ko tot tuođâi navdâšij taan fiärânist ijjâmeecist. Äigee
maajeeld poodij Sááná já suu čuávui Vuolli-äijih, kote
vieggâsâdâi, ko vâzidijnis tuudhâi káártá.

Tondiet ko vâzzim já káártá luuhâm siämmáá ääigi lâi viehâ
vaigâd, te Vuolli-äijih orostij. Já talle sun huámâšij meecist
maidnii mielâkiddiiváid. Tot lâi räasi, târhibeht nieidiikaamuv.
Mut Vuolli-äijih ij uáinám kuhâs pyereest já tondiet arvâlij, et
manegâs sun ij spiehâstiččii ucánjáhháá pálgást já iälâččii
keččâmin tuom pertis räasi.

-Manegâs ij, Vuolli arvâlij jiečânis já lâi eidu piejâmin
stevilis pálgást suoinâlmâsân, ko kiinii toppij suu pusseer
heelmist. Sááná tie čuážuui já keejâi skircettij äijih
ängirávt.

-Äijih, ij aalmuglâšmeecist uážu spiehâstiđ,
Sááná eedâi.

-Jáá, mut kale mij uccâ kandâžin kaačâim pirrâ
meecijd epke piähám pálgái mielđ.

-Nuuvt mij-uv porgâp päikkimeecist, mut tääbbin
aalmuglâšmeecist tot ij lah šiev juurdâ. Já táágu
tot lii jiešalnees ollâsávt kiieldum, ko mij lep
aalmuglâšmeeci rajiittâsuásist, Sááná eedâi
tietivâžžân. -Tipteba ko mun čááitám, et
mondiet, sun joodhij.

Meid Äigee já Penne Puljárâh lán servâm sunnuu juávkun. Puoh neeljis čuožžuu págá alne, já talle Sááná stelliškuođij kállulaampus. Vistig sun čuovvij tuše tom oovtâ uccâ nieidiikammuužii. Mut talle sun stellij čuovâ stuárráabin nuuvt, et tot čuovvij ubâ págá piállá. Já talle sij oinii, maid siävņus mecci lâi čiehâm sollâsis. Ubâ viemâr lâi tievâ tain härvinâš uccâ rassijn, moh liñjättillii meecist tego tääsnih.

-Vuoi pennuseibi, jis mun lijjim tuálppádiđ tovho keččâđ tuom räási, te lijjim tuolmâđ monâdijnân aainâs-uv pele täin fáávruin, hirmástum Vuolli-äijih šuáhkádij.

-Na mut luhhoost nuuvt ij keevvâm! Sááná huhkádij já kuáivui repustis kamera. Neeljis kejâdii kesi-iijâst liäđđoo nieidiikammuid, já Sááná vaaldij tain mušton ennuv mučis čuovâkuuvijd.

Talle sij jotkii määđhi leirâsaje kuávlun. Láádu riddo lâi nuuvt muččâd, et ton kejâstâldijn masa vâjâlditij vuoiñâđ. Omo luñânij láádu aaseest já ton čoodâ enâdâh lâi tego nievdum. Sij lebbejii evvisijd tulâstállâmsaje peenkâi oolâ, já äijih cokkiittij tuulâ.

Penne Puljárâh lâi uáli moovtâ, já tot finnij skenkkân määrfi já mangâ salloos puohâin. Äijih já párnááh lavluu Puljárâuv mielâlavluu, mon nommâ lâi "Uárree laavlá".

Talle ko lâi äigi nohádiđ, te vandârdeijeeh pakkajii evvisijd, tävirijd já luonijd reepui siisâ já časkâdii tuulâ. Ucc puddii sij urruu aabâs jioskâ já kuldâlii kesi-iijâ jienâid. Loppâmääđhi sij juttii laampuid cokkithánnáá, tondiet ko kuávsui jo čuovviškuođij alme. Penne Puljárâvâst kale lijjii mainâseh, maid päähist mainâstid naabur Čaapin, kote finnij puáhtámuššân määrfi loopâid.

Já Vuolli-äijih finnij mañeláá Sáánâst skenkkân čuovâkuuvijd nieidiikammuin, maid sij lijjii määđhi ääigi kuvvim. Taid kuuvijd äijih lijimij uđđâ maapin, mon lohheest luuvâi "Vuolli-äijih uđđâ šaddokirje".

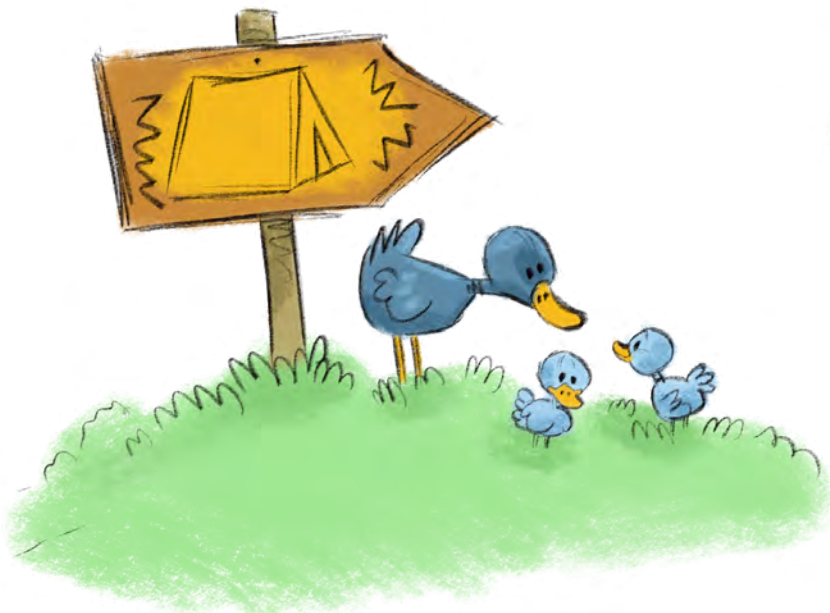
Ijjâ meecist

Äigee rähistij taasnijd. Sun lâi ain nievdâm tast, et puávtáččij mottoom peeivi kirded mánudâžân tâi monnii káidus galaksin.

-Mun ááigum astronauttin! sun kulluuttij uáli meritiädulâžžân.

Vuolli-äijih já Sááná tubdáin uccâ-Äigee nuuvt pyereest, et sij tiedijn, et sun kale pastaččij olášuttiđ tom niävdu.

Ko Äigee teevdij kuttâ ive, te sun finnij šoddâmpeiviskenkkân teleskoop. Tot lâi uáli fiijnâ, messig ivnásâš ruustig, moin puovtij tuodâi-uv várdád aainâs-uv aldemuid almečoggijd. Jyehi eehid Äigee fievridij teleskoop já täsnikáártá päikkítáálu porthái oolá, kiesädâđái lovduu siisâ já kijkkiiškuođij kukken šiärráiejee taasnijd.

Mottoom eehid Äigee lâi oppeet täävis miel kijkkiištälmin. Sááná luuvâi kirje hiängumattoost, já Vuolli-äijih kuuđij čevelijne. Penne Puljárâhân lâi adelum njaalgâ tähti eehidpuđaldâssân. Äigee kuittâg luoštij teleskoopis vuálus já oroi smiettâmin maidnii.

-Mun jiem uáni puoh taasnijd, moh káártá miel tääl kolgáččii oinuđ. Aaibâs tego almeest ličij lijne muu já toi kooskâst, Äigee vaidâlij.

-Tot lii-uv aabâs tuotâ, tot kočoduvoo čuošanuáskádâssân, tiedij Sáaná ettâđ hiängumatostis.

-Ilgâđ, Äigee posâdij. -Maht tast piäsá iärun? Mun halijdâm uáiniđ puoh taasnijd, sun joodhij.

-Väivi kale masa jyehi saajeest lii čuošanuáskádâs, mut luándust kávnovejeh kale vala sajuh, kost tot lii vánásub já taasnijd puáhtá uáiniđ uáli ennuv eenâb, eedâi Vuolli-äijih.

-Mun halijdâm peessâđ taggaar sajan! Äigee eedâi, njuškij vuálus várdâmsajestis já leggistij lovduu tuárispel.

-Pyehtip-uv mij moonnâđ kijkkiistállâđ ubâ iijân kuusnii uáli kuhás miácán, kost ij lah tuot ilgâdis čuošanuáskádâs? Äigee vuorjâi.

-Kale tot heivee, mut vistig mij ferttip uuccâđ mottoom hiäivulii saje, já onne mij uáđđip vala päähist, povvâstij Vuolli-äijih..

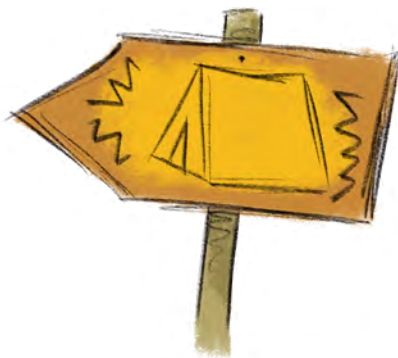
Čuávuváá iideed, mii sattui leđe lávârdâh, puoh neeljis tiállááđittii kievkkân peevedi piállás tutkáđ káártá. Oovtâst sij väljejiij ijjâmohe čuosâttâhhân mučis aalmuglâšmeeci, mii lâi vuohâsávt tuárispeln kaavpug laarmâst já eromâšávt ton kátulaampui šledgâsist.

Ko merisaje lâi väljejum, te sij pakkajii reepuid. Ijjâmohe várás koolgâi pakkađ viehâ ennuv tävirijd, já Äigee reepun lasetiäddun poođij vala messigist rahtum teleskoop. Luhhoost Penne Puljáruvâst lâi fârustis jieijâs uccâ penuvreepuš, te ton niestijd ij tarbâšâm kyeddiđ. Sij vuojijii aalmuglâšmiácán bussijn. Ko sij juovdii aalmuglâšmiácán, te tobbeen sii vuordij tuotâ kolbâsuohâdâs.

Lijjii veikkâ magareh ucebeh já stuárráábeh koolbah. Toi juávhust koolgâi tääl kavnáđ taggaar koolbâ, kote čaaitij loválii ijâstállâmsaje. Mátáččih-uv tun čäittid máđhálidj puoh täi koolbâi juávhust olmä meerhâ?

Na, telta merkkâ tiäđust-uv muštâlij, et mon kuávlun vandârdeijeeh kolgii vyelgid. Äigee vuolgij ovdemužžân čuávuđ telttakoolbâid já fiskis ivnetiälhuid, moh muštâlii sii valjim kiäinu sunde.

Päälgis lâi nuuvt muččâd, et váimu láđásmij. Tot muhâttâlâi kuosâmeecijn, kuárñui källel oolâ, luostij nijttoliähán, puovčâi sanijâi siste já juudij viijmâg láádu riidon. Vuolli-äijih lâi váldám fáárun kuullâm, ooraans kâgistelta, moos sij puohah čahhii pald-paldâluvâi uáđđid. Telta cegâtem vaadâi kuulmä ulmuu já oovtâ pennuu oles pargovyemi, mut viijmâg tot stiärgái čiäggud muččâdáv.

-Must láá taan telттаast ennuv muštoh nuorâvuodâst! Vuolli-äijih kiheštij já čaañâi teeltan siisâ. Tobbeen hárrâjii olgos tuše Vuoli soksiis jyelgih, sun taaidij nuorrân leđe viehânáál uánihub.

lijâ vyerdidijnis sij purrii evvisijd já lavluu mätkilavluid. Meecist lavluu meid ijjâlodeh já puoh lâi oskomettumis rávhálâš. Ko siävñânškuodij, te tääsnih ittii uáinusân. Ohtâ häävild aalman cökkânij uđđâ kirkis lappu, tassaaš ko forgâ toh lijjii luhâmettumis meeri.

Äigee kuáivui teleskoopis já täsnikáártá reepust. Sun čuázui masa vuoinjâhannáá já mučâšij taam imâšlii taaidâtyeje almeest.

-Mottoom peeivi mun vala kirdám tovho komovuotân, Äigee eedâi Vuolli-äijihân já Sáánán, kiäh čökkáin suu paaldâst siähtâlij alne já kejâdáin moovtâ täsniaalman.

-Nuuvt tun vissásávt toovah-uv, eedâi Vuolli-äijih já njaavhâi uccâ kandii smarfevuoptâid. -Mut vistig tun uázuh leđe aabâs uccâ kaandâš já várdâđ taasnijd tääbbin miiguin, sun joodhij já čarviistij Äigee solâstis láđásávt.

Kunnijât luáнду

Mottoom algâkeesi peeivi Äigee já Sááná meridáin vyelgiđ čiehčâmluávdástállâđ. Lâi uáli mučis kesimáánu iideed, já jyehi saje šliđđgui kirkis ruánáá ivnijn. Lâi vaigâd ubâ jurdâččidgin, et eskin muáddi mánuppaje tassaaš puoh taat lâi lamaš muotâkeerdi vyelni.

Párnááh čievčâdáin kištoi merârido kuávlun. Sunnust lijiii kiijkáreh fáárust, tondiet ko tääl sátáččij pyereest-uv uáiniđ luándust ellei uđâgáid.

-Kuábáš lii vistig ämmir alne!
huhkádiđ Äigee já čievčâškuođij nuuvt
ennuv ko ihenis koostâi jieijâs uccâ
čiehčâmluovdijn, mii lâi siilbâivnásâš.

Sááná ruámustij maŋŋaal jieijâs ruopsis aldâkkássáin já korrâ kišto maŋa kuábáš-uv poođijn ämmir čohe oolâ melgâdávť siämmáá ääigi. Suoi orostáin saadđâđ já povvâstid. Já talle suoi oinijn et kaskoo automaadij náđđái miinii. Tâi mohnii.

Párnááh njavváin aldeláá já oinijn, et tie lijiii oovtá
čuákist vittâ tuáršu uđâgáá. Uđâgâšriävuh lijiii surgâdis
uáinus koskânis korrâ asfalt alne..

-Maid muoi pargeen? Sááná culáiditij Äigei.

-Jis taid kolgâččij tuáivuđ elleekáárdán?
Äigee sovkâlij maasâd.

-Suáitteen Äijihân, Sááná keksij já
kuáivui puhelin luumâst.

-Maaaid? Hyeneeht kulloo! Vuolli-
äijih páárgui puhelimân.

-Piejä kuullâmpiergâs joton!!!
kiljoi Sááná maasâd.

Nube keččin kullui mottoom ääigi
epimiärälâš skovijdem já rooppân.

-LII-UV TOT JOOĐOOST? kiljoi Sááná.

-Mondiet tot pyeri páárnáš ain kiljoh munjin, ucánjáhháá
iäddum äijih västidij.

Párnááh kejâstáin kuáimâsis kejâstuvváin "Mondiet taat lii ain
tággáár?". Talle Sááná muštâlij tuáršuin já maadijist já puoh
aašijn.

-Na nuuvt. Tääl, párnááh, ličij pyeri, et sirdevettee uđâgáid
meddâl maadij alne. Veikkâ pyeráluodâ roobdân sino oolâ,
äijih ravvij.

-Mon immâš náál muoi tom pargeen? kojâdij Äigee.

-Väldee uđâgáid várugávt ohtâ häävild kuámmirân
já váruttee amas toh koččâđ tâi toi jyelgih vienâlid,
västidij äijih.

-Ookoo... eedâi Sááná. Nabai tast maŋa?

-Na tuáršueni lii tuodânlásávt kostnii aldasijn,
já ko tile uđâgái pirrá čiälgá, te tot puátá viežžâđ
čivgâidis.

Párnááh kejâdáin pirrásis, mut kosten ij oinum
maggargin merkkâgin tuáršueenist, tuše civkkee
uđâgááh.

-Okei, muoi tahheen tego tun ettih, äijih. Muoi
suáitteen tunjin tállân, ko láán sirdám uđâgáid. Sááná
jooskâi suáitu já piejâi puhelin pusseer luumân..

Hirmâd, hirmâd várugávt párnááh kuoddijn
uđâgáid ohtâ häävild pyeráluodâ roobdâ
suoinâlmâsân. Tobbeen luudijn lâi syeji já čuásis,
já toh muossuu tállân ucánjâhháá.

Tállân ko párnááh lán luhostum sirded
puoh uđâgáid toorvon, te suoi valdijn
čiehčâm luovdijdis já moonáin váhá määđhi
kiäčán muorâstuv peenjkâ oolâ vyerdiđ.

Äigi kuulâi hirmâd hitásávt. Tiihme keččin Sááná lâi jo penttä tulkâm vyerdiđ já sun kuáivui puhelin oppeet uáinusân.

-Mihheen ij tábáhtuu, sun culijdij puhelimân Vuolli-äijihân.

-Vyerdi val mäšilávt, ráhis páárnáš, äijih eedâi rávhálávt.

Já eidu talle aabâs sunnuu peenjkâ paaldâst liihâdškuottii syeinih. Miestui syejeest tuálppádij uáinusân tuáršuenni. Talle tot skanjkâškuođij sijvuht.

Uđágááh västidii civkkemáin maasâd, já tuáršuenni tuolmâdij lieggâ asfalt mielđ toi kuuvl. Párnááh kejjádáin tábáhtus masa vuoiñhánáá.

-Tuáršuenni poođij! Sááná culijdij puhelimân.

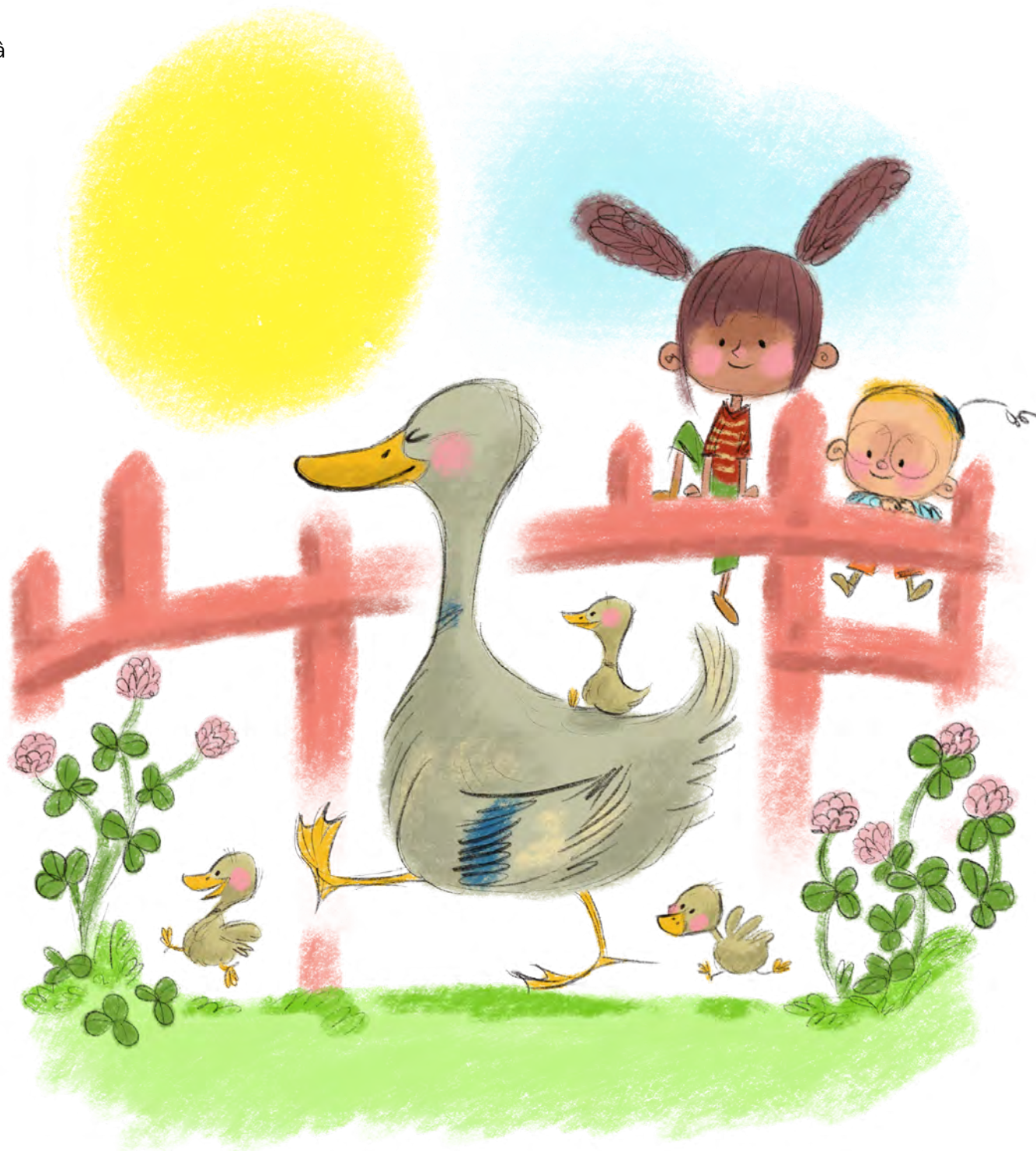
-Na maid mun ..., algättij äijih, mut Sááná lâi jo moovtâ toppâm puhelin.

Suoi čuávvoim tuáršuperruu jođo aabâs joscâ. Tuáršuh tuálppádii suoinâlmâsân, tast olgoláhháá miácán rávhálie mecciláádu kuuvl, já tobbeen toh algii vojjâdâttâđ já uuccâđ purrâmâš.

-Kale luándu lii imâšlâš, šuáhkádij Äigee.

-Nuuvt lii, já mij ulmuuh kolgâp anneed tast šiev huolâ, vâi tot meid piso tagarin, tumedij Sááná já sihostij čalmekulmees, moos lâi kárgám uccâ ilo konjâlâš.

Tuáršuenni já ton párnááh jotkii elimis láádust, já čoovčâ puáđidijn toh puohah kirdii váhá mäddiláá tálvástállâđ. Tääl kesipeivi kuittâg vala jotkui liegâsin, já párnááh riemáin fiäránistiđ čiehčâm luovdijdiskuin.

Lyenistááluh

Lijjiiba ohtii Koli aalmuglâšmeciist kulmâ nânnâás stáálu. Koli lii puáris váráduv uási nuorttii Suomâst, oovtah majemuin čuuhijn moh láá vala siäilum. Ohtii tot lâi uláttâm ollâgâsân tego táálááh Aalpah, mut tááláá äägi siäilum láá tuše motomeh mučis, puáris väärih. Kiäđgáás enâdâh lâi eidu muddáág stáálui aassâmsaijeen.

Taah kulmâ stáálu lijjii hirmâd nânnááh, mut motomin váhá huolâmettumeh. Tain lâi vuovâs uccâ piäjuš Ryläys-nommâsii vääri maddust. Tobbeen stáálu suuhâ lâi aassâm jo ihečuodij äägi. Punttâ, Šoovkâh já Näpinyevvi lijjii obišeh. Puohah lijjii pegâlmâs stálukunâgâs Parsaseller já roonnig Ruusuruusin párnááh. Kuhháá lijjii stáálu jyelgih tuolmâdâm Koli korguus vuovdijn, já nuvt toh tuolmii ain-uv.

Mut uštus lâi modern äigi muttám meiddei stálupeerruu aargâ. Ain-uv stááluh nurrii purrâmâšâs iänáážin meeciist, mut Näpinyevvi lâi sirdâšum purrâmâš hahâmist 2000-lohon.

Ohtii taat stááluin ucemus kaavnâi meeciist kiännii kočâtem puhelin. Monnii immâš náálá tot luhostui peessâđ neetin já vuossâmužžân ton njune oovdân tuápsájii aldemuu uccâ kávppeáá nettifalâlduvah. Já o ton vitnubáloh ko lijjii ennuv heerskuh.

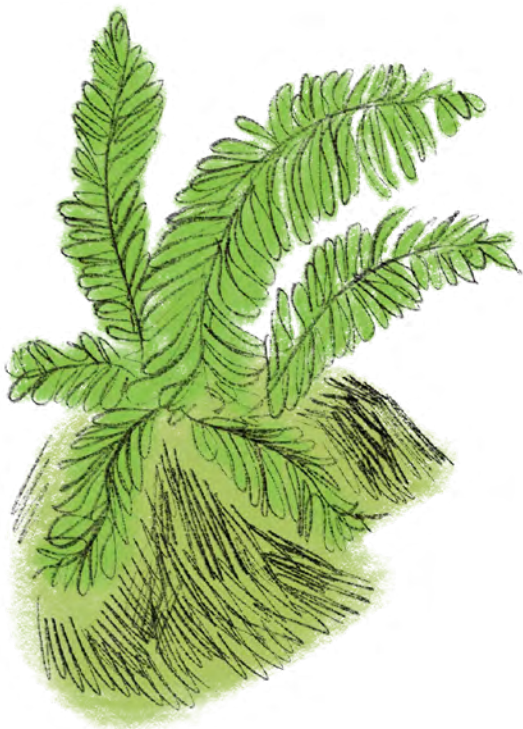
-Tain puáhtá tiiláđ purrâmáš njuolgist päikkipiäjun!
ilodij Näpinyevvi já spuáhuttâlâi tuántá náál
suklaastááguid uástuskoorin. Punttâ já Šoovkâh
havrâdii kuovttijn kiedáin juunâid čuávjâsis iäváge
fiettim puárádálláđ Näpinyevi uástimhuávri.

-Ij kuhegin, ko stáálui piäju kuuvl muávlui pivâstum
aldakävppijâs stuorrâ uástuskasâinis

-Kaleba tij kaandah leppeđ keksim viehâlagán
aassâmsaje, kävppijâs posádâlâi já fáškái mievtâ
oolâ vuoinjâstid.

-Mij kale ep lah kaandah, mut aabâs maht
peri, Šoovkâh eedâi suvráht.

-Joo, okei. Tot ličij kulmâčyede, kävppijâs luhostui
ettâđ šuáhkádállâm kooskâst.

-Must lii-uv taa mudágávt
täsiruttâ, ilodij Näpinyevvi já
teevdij kyerrejum uástuskaasâ
paccâhijguin.

-Uáinimáid, stááluh čyervejii. Já
ovdil ko kävppijâs enittij sárnuđ
maiden valuutta-aašijn, te
stááluh lijii jo čápuđâm.

Stááluh nutkii heerskuid repuidis já meridii jotteđ aldaa
nijton herskustálláđ já navdášid čohčâpeeivist. Tondiet ko
stááluh láá uáli väimileh herskuid, te toh iä maaššâm lede
smakkiistâlhánnáá máhupittäid jo jodedijnis.

Ige kuhegin, ko toh pottii leirâsajan. Stááluin lâi
hirmâd suotâs piknik, já tast maŋa puoh kuulmâs
vonâlistii suoinij siisâ.

Siämmáá ääigi palgá mielđ leirásaje kuávlun lán puátimin kyehti uccâ máđhálíi. Äigee já Sááná lán puáttám Koli siijdân ááhu kuuvl oholooopân já meridám vyelgiđ váhá mohástálláđ. Mut maid suoi láingin kavnáam palgá alne: luonijd! Hirmáđávt njälgispápáreh, lastikseehah, limsaputtáleh já baanaankoorah. Suoi lán ájánám kuhháá ko riemáin nuurráđ luonijd já tiävdám toiguin reepuid já luumáid.

Tääl suoi poođijn leirásajan já kavnáin tobbeen kulmâ tuđáváá stáálu lyeniliäjä kaskoo uáđimin.
-Koccáđ! Ij-uv tii enni lah ettâm, et luonijd kalga čuággid já tuálvuđ lyeniliitán, meddâl luándust! huiháđij Äigee, kote kale tiedij maht äšši lái. Kulmâ stáálu njuškejii puohah pajas suoinij siste ja urruu lemin naverseemist.

-Ficciis stááluh! eedáin párnááh oovtâ jienân.
-Tääl kale čuággivetteđ puoh luonijd pajas já jotelávt.
-Mij ep tiättám! páargui Punttâ jo nuuvt čuuvtij ko čuddust vuolgij. Punttâ lái taggaar uáli herkis stáálu, kote ij killám ollágin ko kiinii kiljoi.
-Mut mondiet kalga čuággid? eedái Näpinyevvi, kote lái čielgásávt stááluin ruokkâdumos.

-Tondiet, ko lyeneh iä lappuu luándust pic láá tobbeen joba ihečuodij ääigi, eedái Sááná tuođálávt.
-Já tondiet, et tain motomeh sättih hemáid luándu elleid já šaddoid, joođhij Äigee.
-Mij ep tiättám..., šnuđgoi Punttâ vala-uv. -Mij lep lamaš aaiabâs tuávhis stááluh, tot joođhij.
-Na ij tot häittid. Tääl tietivetteđ, eedái Sááná láđásávt.

-Mij čuággip puoh luonijd tállân meddâl, eedáin Šoovkâh já Nápinyevvi lidijdejje jienáin.

Já nuuvt kulmâ stáálu já olmoošpárnááh čoggii puoh stáalui leggistem luonijd meddâl niijtost já meecist. Sij fievriddi lyeniseehâid oovtâst meecist ááhu lyeniliitán, já puohah lijjii oppeet tuđávááh.

-Lâi hitruu uápásmid! huihádáin párnááh.

-Mij ep innig tovkuš luándust, lopedii stááluh váimulávt.

Talle stááluh jávkittii siävŋáneijee ehidân. Párnááh čuázžoin porthái alne, ko ákku poodij koččođ sunnuu siisâ. -Maidgis tuoi juŋkâh leppee hommáástállâm? ákku koiŋâdij.

-Muoi teiváim motomij stáluiguin já išedáim taid luonij čuággimist. -Vâi nuuvt, povvâstij ákku.

-Puátteeba siisâ juuhâđ kaakao já mainâstiđ ubâ tábâhtus.

Stááluh vazâččii huáputtáá päikkipiäju kuávlun. Lâi lamaš hitruus peivi, já puoh kuulmâs lijjii pyeri mielâst. Mut talle Nápinyevvi kuáivuškođij lumâidis já huámâšij, et puhelin lâi lappum.

-Mun taidim leggistid tom lyeniliitán, stáálu váivâšij.

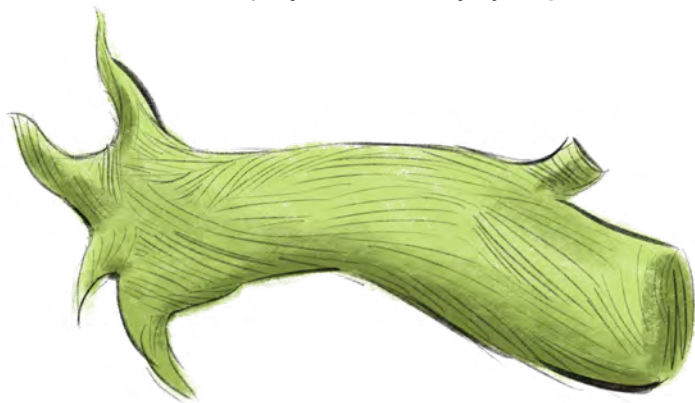
Mut páhudij tállân: Ijba tagarijn piergâsijn táidám leđe stááluid mihheen aavhijd, pic hemâdâs tuše. Ton ääšist puoh kuulmâs lijjii aabâs siämmáá mielâst. Heerskuid stááluh iä tiäđustkin jooskâ räähistmist, mut toh láá luhhoost Suomâ meecih tievâ aabâs luándulávt.

Merkkejum kiäinu lii torvolumos

Motomin sáttá keevvâđ nuuvt, et joba uáli hárjánâm vandârdeijee feilee já sáttá parttâšud. Taggaar šoodâi tábáhtud ohtii Vuolli-äijihân, taggaar aabâs táválíi tälvipeeivi, kuás ij puávtáččii kuvâttállâđgin, et miinii immâšubbooht tábáhtuuččij.

Vuolli-äijih, Sááná, Äigee já Penne Puljárâh lijii vuálgám uccâ tälvimáatkán savehijguin já muotâkammuiguin. Vuolli-äijih lâi masa vala-uv eenâb moovtâ ton määđhist ko párnááh, ko sun lâi piejâmin savehijd juálgán.

-Täst puátá aabâs párnivuotâ mielân, párnááh! Talle kal iä lamaš autoh, iäge ubâ automaadijehkin, čuoigâđ koolgâi aabâs jyehi sajan! Vuoi ihenis taid aagijd! sun miänuđij.

-Oppeet tot kulopiergâs paasij, Äigee iäduđij já čoonâi muotâkammuid juálgâsis.

Vuolli-äijih lâi vuossâmužžân vaalmâš já vuolgij korrâ movttáin merkkejum págá kuávlun. Párnááh illá táttoin pisottállâđ äijih maajeeld, ko sun čuoigâi kirdettij muotâmeecist siämmást ko muštâččij tovláid aagijjd.

Sááná luuvâi káártá. Sun lâi keččâm jo kiäinu valmâšin já meid soojijd, main puovtij orostid já tulâstállâđ. Tot lâi-uv lamaš uáli viijses, tego čuávuvâžžân uážžuvetteđ luuhâđ.

Vuolli-äijih lâi uáináh korrâ movttáin já masa peljittemmin čuoigâm tuárispel kiäinust. Sun čuoigâdij njuolgist uccâ mecciaijuu jienâ oolâ. Párnááh huámášáin tom puoh aibâs liikkás maŋŋeed, já veikkâ suoi maht keččâláin čuárvuđ já seevviđ, te äijih ij kuullâm. Vuolli čierâstij savehijguin muččádávt njuolgist kaskoo rašes jienâid.

Talle tuš ruáškái, porššái já kiinii kiljádij. Jiänŋum aajâ ij lamaš luhhoost kienŋâl, mut äijih puuvsah já jyelgih njuoskii aibâs čoođâ.

-Tánávt munjin ain párnázin-uv keevâi! äijih himáttâlâi já kuárñui čäásist riddokeedgij oolâ. Moje kuittâg lappui jotelávt, ko puolâš njoomâi njuoskâm pihtâsij čoođâ. Tääł koolgâi keksid maidnii jotelávt. Párnááh mittedáin káártást määđhi sehe tulâstállâmsaje já pääihi kuuvl.

Tulâstállâmsaje lâi aibâs alda mottoom vuávdáá tyehin, já nuuvtpa sij meridii jotteeđ tohon.

Veikkâ mätki lâi uánihâš, te äijih päänih skaalijdskuottii jo hirmádávt. Luhhoost forgâbaliij sij oinii jo vyevdi čoođâ uccâ jolgâdâs já tobbeen koolbâ, mii uápistij tulâstállâmsaje já láávu kuuvl.

Äigee já Sááná kaččáin loppâmääđhi. Láávu kulen kavnuu kassâ, mii lâi tevdum koške suáhiháalguin. Sááná kuáivui vacâiguin muottuid meddâl tulâstállâmsaje alne, já ton puudâ Äigee kuodij muorâid tuulâ várás. Äijih skalijdij sunnuu kejâdijnis já muuštij talle pärnivuođâstis, maid ulmuuh läävejii tággáár tiileest ain porgâđ.

-Njuoská pihtâseh, pinnâhâš, taid kalga suoppiistid! sun čuorvij já nuolâškuodij njuoská stevilijd jyelgist. Talle njuoská suháh meddâl já äijih valmâšin tuulâ liegâsvuođâ vyerdid. Tondiet ko lâi etitile, te pärnááh meridáin cokkiittid ohtân nuuvt mangâ tulläsäägi ko máhđuláš.

Luhhoost lâi kuálkki já muorah koškáseh, ige ájánâm kuhhágin, ko tullâ jo kuulood cõkkânškuođij. Vistig suolgâi jede kemmâguođij. Párnááh ilodáin, Penne Puljárâh umástij luholâžžân já Vuolli-äjij jooskâi skaalijdmist. Sun uigâdistij jyelgisuormâid aabâs tuulâ paaldân já šuáhkádij avdâgávt.

Ige tie val tuárvi, tääl lâi evvisij vuáru. Sij pieijii maarfijd possuđ já talle tuše navdášii meeci sijvuuvuođâst. Vuolli-äjij moijái tuđávâžžân, kaleba sun lâi-uv šoddádâm kyehti viehâ čepis já virkkuus vandârdeijeežii. Kiäinui tubdâmist vala čepibeh-uv ko äjij, sun kihestij jurduinis.

Äigee já Sááná meecist: Vandârdemetiket-mainâseh

“Päälgis lâi nuuvt muččâd, et váimu láđásmij. Tot muhâttâlâi kuosâmeecijn, kuárñui kâllei oolâ, luoštij nijttoliähán, puovčâi sanijái siste já juudij viijmâg láádu riidon.”

Äigee, Sááná, Vuolli-äijih já Penne Puljárâh lijkkojeh jotteeđ luándust. Sij viettih luándu soolâst Penne Puljáruv šoddâmpeeivi, ijjâsteleh meecist, uáinih mučis raasijd já kuáhtájeh stáluiguin já tuáršuperruin.

Vandârdemetiket-mainâsij ulmen lii movtjiddittid párnáid luándun já siämmást muštâliđ, maht jotteeđ nuuvt et kunnijât luándu já eres vandârdeijeid.

Hitruus Vandârdemetiket-mainâskirje rähtee Ninka Reittu lii pegâlmâs Super-kirjijdis, Pulla Vehnänen- já Messi ja Mysteeri -ráiđuidis sehe Prinsessa Pikkiriikki -kiirijij kuvijdis keežild.

Vandârdemetiket

aanaar.lundui.fi/vandardemetiket